

De redactie van Onderwatersport ontvangt (gelukkig) veel reacties. Bij die mails ook de suggestie: is het niet leuk eens gewoon over mensen te berichten. Duikers dus. D'r zijn ogenschijnlijk zoveel gekke, dwaze, rare en bijzondere duikers. Ja dus. In deze aflevering een man die zijn sporen meer dan heeft verdiend. Een begrip is in en rond Scheveningen en daarbuiten: Dolf Sarton.

Hebbedingetjes als herinnering

Hij is door de jaren heen veel verhuisd. Maar altijd wel in de buurt van Scheveningen. En in ieder huis altijd ook een werk-kamer. Repareren? Dolf Sarton kan alles maken wat zijn ogen kunnen zien! Afgebroken arm van de Nikonos? Kom maar hier, hij maakt het wel.

TEKST EN FOTO'S **MARION HAARSMA**
WWW.ONDERWATERFILM.TK

Dolf Sarton. Enthousiast duiker, dat zeker. Geeft al decennia zwembadtraining. Bij een handjevol clubs. Scuba Libre, Amphibius en Sirene. Zware conditie-training. Met een door hem getraind Sireneploegje heeft hij eens meegedaan aan de strijd om het Nederlands kampioenschap onderwaterhockey. En gewonnen! Wel achteraf ruzie in de tent. Volgens de tegenstanders, de verliezers, is het niet mogelijk dat een niet-

officiële hockeyclub de wisselbeker in ontvangst neemt. Het is toen de tweede prijs geworden. Met wel een krat bier.

ZEEAQUARIUM Sarton verzamelt ook scheepsantiek uit wrakken. Zijn huis staat er vol mee. En is in bezit van een zeeaquarium. In een flat heeft hij zelfs een airco in de keuken geplaatst om de haaienbak te koelen. Voor de bak neemt hij de eieren mee uit de Middellandse Zee. Als de hondshaaien een halve meter groot zijn, gaan ze naar een museum in Maassluis aan de haven, met een groot aquarium.

De 'Middellandse Zee bak' staat er nog steeds, maar zonder haaien. In oktober van het afgelopen jaar duikt hij nog in de Middellandse Zee om beesten mee te brengen voor zijn aquarium. Dat wordt wel steeds lastiger. Het kan volgens hem geen kwaad om een visje, zeesterretje of viltkokeranemoon (Ceriant-

hus) mee te nemen. Hij vindt de schade die de vissers aanrichten met hun sleepnetten, die over de bodem razen, veel en veel erger.

Visjes vangt hij met een girellenet. Eerst legt hij het net op de bodem. Dan slaat hij een zeeegel kapot en legt de stukjes op het net. De visjes komen erop af en dan haalt hij het net omhoog. Voor het vervoer sluit hij een pomp aan op het water in de auto en zo gaat de 'levende have' veilig mee naar huis. Met het transport heeft hij volgens eigen zeggen nog nooit een visje verloren. Voor een aquariumzaak in de Boreelstraat heeft hij ook jarenlang beesten gehaald uit de Middellandse Zee.

MARINE Duiken. Het begint allemaal als hij zestien jaar is. Bij de marine. Zijn vader zit er. Is slager, maar eerst bottelier, scheepsonderofficier, die over de levensmiddelen gaat. Vlees dus ook. De rest van de familie zit er ook bijna allemaal. Zijn opa, olieman/stoker, en

drie ooms. Een ervan is gedood in de Javazee. Nadat zijn schip, de torpedojager Evertsen, is gezonken, dobert hij twaalf dagen lang op een vlot rond om daarna toch door de Jappen te worden doodgeschoten. Een broer heeft twee jaar in Nieuw Guinea gezeten.

Dolf Sarton meldt zich bij de marine als hij nog 15 jaar is. Moet dan nog drie maanden wachten. Wordt opgeleid tot torpedomaker en later brevetduiker. Van zijn lichte van 40 man is hij een van de twee die kan zwemmen. Voldoende om in aanmerking te komen voor de opleiding kikvorsman en helmduiker. Hij vaart op de Kortenaar, een torpedojager, en de O21, een onderzeeer.

KOOPVAARDIJ In de jaren vijftig vertrekt Sarton bij de marine om op de koopvaardij, de Maasdam, aan te monstren. Hij heeft dan al een volledige duikuitrusting: duikfles, zwemvliezen, bril, automaten (Loosco en Drager). Ook heeft hij een 3mm duikpak. Dat moet in die jaren nog wel helemaal met talkpoeder ingepoederd worden. Op de Maasdam kan hij in de machinekamer zijn fles vullen tot 117 bar. Overal waar de boot komt duikt Sarton. Op Curaçao, op Nassau. Alleen. Dat heeft hij geleerd bij de marine. Niet dieper dan 9 meter; het maximum voor een kikvorsman.

Op Cuba bevalt het hem wel. Hij blijft daar ook een tijdje wonen. Totdat Fidel Castro aan de macht komt. Sarton wordt eiland afgezet. Per vliegtuig gaat hij naar New York. Daar monstert hij weer aan op een boot om naar Nederland terug te gaan. Werk hier heel lang als onderhoudsmonteur bij de giro.

DUIKCLUBS De eerste duikclub van Dolf Sarton is DDD69. Nou ja, een club. De 'winsten' gaan o.m. naar de duikwinkel in Dreischor van Frans Kok. Samen met Peter Engels en nog wat andere mensen richt Sarton uit protest een nieuwe duikclub op. De naam? Natuurlijk Scuba Libre. Sarton heeft op Cuba het drankje Cuba Libre leren drinken en samen met Scuba Diving wordt dat dus... De eerste voorzitter Henk Donselaar. De Club traint in het grote 50 meterbad in Rijswijk.

Erg lang duurt het niet. De hele groep wordt door het (vernieuwde) bestuur tot persona non grata verklaard als een aantal van hen - Sarton heeft er niets mee te maken - een klusje klaart en in opdracht van de directeur Ver-

weij van Veronica een bom plaatst bij het zendschip MEBO 2. De naam van de club, Scuba Libre, is in diskrediet gebracht dus moet het hele groepje maar weg. Het resultaat: twee nieuwe clubs. Spondyle, gestart door Hans Rombouts, en Sirene, opgericht door Jan Plat (voorzitter), Henk Donselaar (secretaris) en natuurlijk Dolf Sarton als hoofdtrainer en materiaalcommissaris.

WRAKDUIKEN Sirene heeft dan nog geen schip en wrakduiken? Sarton terugkijkend: 'Dat hele wrakduiken is eigenlijk gestart door

een visser, Maarten Letz. Die vroeg aan de Duikwacht van Scheveningen of ze niet een paar netten konden losmaken, die op wraken vastzaten.' Dolf Sarton was een van de duikers die dat klusje klaren. Als hij naar beneden gaat om de kornetten los te maken ziet hij meteen al een patrijspoort in het zand. Ook vindt hij in het wrak van de Elbe rechthoekige blokken. 'Ze glommen heel erg. Ik was er van overtuigd dat het goudstaven waren.' Nee dus. Uit een test van juwelier en goudsmid Adrie van der Zwan blijken het brokken bronspoeder te zijn. Daarvan is met

Een Spaanse wijnamfora, een slavenarmband uit de Middellandse Zee en een kannetje uit het wrak van de Elbe

ALS HIJ NAAR BENEDEN GAAT OM DE KORNETTEN LOS TE MAKEN ZIET HIJ METEEN AL EEN PATRIJSPOORT IN HET ZAND

over de 'schatten' uit de Elbe. Daar is ook de kleindochter van de kapitein voor uit Duitsland gekomen. Zij heeft toen een bierbeker gekregen van haar opa, zijn naam stond erin gegraveerd. Maanden later heeft ze uit dankbaarheid een cheque gestuurd met een aanzienlijk bedrag.

een mengsel van vermis een goudkleurig verflaagje te maken. Dolf Sarton haalt tijdens zijn tweede duik op het wrak, na 6 uur wachten, wel zijn eerste patrijspoort naar boven.

Dolf Sarton is niet iemand die onmiddellijk roept dat wrakken niet op de zeebodem horen en voor duikers verboden gebieden moeten zijn. 'De stalen schepen verdwijnen vanzelf, hoeven wij niets aan te doen, ze verroesten en zakken weg in het zand. De wrakken, die ondiep liggen en daardoor een gevaar vormen voor de scheepvaart, worden zonder pardon opgeblazen. Maar als de duikers scheepsantiek vinden of leuke 'hebbedingetjes', dan heeft iemand er nog wat aan. Zo wordt de herinnering aan het wrak tenminste bewaard.'

Hij vertelt het verhaal van een tentoonstelling in het visserijmuseum in Scheveningen

GEVAARLIJK Sarton noemt het losmaken van de netten gevaarlijk werk. 'Want behalve de kornetten, zaten de wrakken ook vol met warrelnetten. Je kwam daarin altijd wel vast te zitten.' Vertelt ook het verhaal van de Deense vissers die in die tijd veel op de Noordzee en in de Scheveningse haven zijn te vinden. 'Die Denen visten altijd bij wrakken. Ze hingen hun netten naast het wrak en gooiden dan een bommetje naar beneden. De vissen schoten uit het wrak, zo de warrelnetten in.' Eenmaal vast in het wrak zijn, zo weet hij, de netten voor de vissers niet meer interessant. 'Maar nog wel levensgevaarlijk voor de duikers. Die moesten alleen de kornetten omhoog halen. Die werden op de schepen gemaakt en waren veel geld waard.' Die kornetten brengen overigens veel schade aan de bodem toe. Sarton: 'In een uur kornetvissen wordt voor honderd jaar aan leven in de zee verwoest.'

Gevraagd naar zijn 'lievelingswrak' noemt Dolf Sarton er twee. Voor de Nieuwe Waterweg, twee torpedootjagers, waar de torpedo's nog in de kanonnen zitten. Ze staan dan ook nog op scherp. Door de verbreding van de Waterweg mag daar niet meer gedoken worden. De nieuwe en grotere schepen hebben meer ruimte nodig en ze hebben meer diepgang. Als Sarton de torpedo's wil demonteren, blaast de marine ze op.

AMPHIBIUS Met Sirene gaat het een paar jaar goed. Maar dan moet er weer een nieuwe club komen. Amphibius. Getraind wordt er dan in Monster, het zwembad de Boetzelaar. Namen uit die tijd? Peter Verhoog, Arthur Palache, Emin Emijs, Jan van Elswijk, later ook Gerard van Elswijk. Sarton geeft bij Amphibius lang les in helmduiken met een origineel Siebe en Gormanpak en daarbijhorende pomp.

Dolf Sarton heeft altijd klusjes gedaan. Zo geeft hij een maand les in Kenia. In onderhoud van materialen. Zelf duikt hij daar iedere dag. Of op Bonaire. Voor een tandarts een pijpleiding aangelegd. Hij verbrandt dan wel erg met snorkelen en loopt bovendien een zonnesteek op. Een keer is hij geschrokken. Middenin de winter. Beesten halen in Port Vandre, vlak bij de Spaanse grens. Het water is heel koud. Als Sarton een groene cerianthus uitgraaft en zoals gewoonlijk denkt alleen te zijn, wordt hij beetgepakt. 'Ik kreeg bijna een hartstilstand van de schrik!'

AMFORA'S Port Vandre. Hij gaat er ook naar toe voor zijn huwelijksreis met Maria. Wordt daar bijna door de politie gearresteerd en ziet zijn duikspullen in beslag genomen tot de terugreis. De politie is er van overtuigd dat hij amfora's wil stelen. 'Niet waar', zegt hij. Hij heeft zijn zinnen weer eens gezet op een groene cerianthus. Hij heeft er thuis een paar van weggegeven. Zonder zijn eigen duikspullen heeft hij er geen zin meer in. Hij duikt die reis niet veel meer en gaat eerder naar huis terug.

Amfora's dus. Er staan twee hele mooie in zijn huiskamer. Afkomstig uit Spanje. Een van de twee is met de auto vervoerd zonder dat die goed is schoongemaakt. Stinkt verschrikkelijk. Zo erg dat de douane vraagt of ze door willen rijden. Als hij de grens is gepasseerd binden ze dat ding bovenop de auto, in de open lucht...

Kristal uit de Kursk en kleine kruikjes uit de Kursk en grote jeneverkruiken uit de Tubantia